

Hvilken GPS – af Jan Buschardt

Der er mange, der overvejer at købe en gps og som er i tvivl om hvilken model, de skal købe. I denne tråd vil jeg prøve at give en overblik hvilke modeller, der er på markedet og hvad man skal kigge efter.

Jeg vil tage udgangspunkt i at gps'en skal bruges til brevet'er, at den skal kunne vise et landkort på skærmen og at den kan vise vej med drej-for-drej anvisninger.

Jeg har kun erfaring med Garmin-modeller, så det er dem, jeg kan skrive mest om.

Hvis jeg skriver noget, I er uenige i eller hvis I synes der mangler noget, så skriv en kommentar – så vil jeg opdatere teksten her hen ad vejen.

Mærker

Der findes vist 3 mærker af cykelegnede gps'er på det danske marked:

Bryton, Mio og Garmin.

Bryton

Er et ret nyt mærke. Bryton Rider 50 er den eneste model, der kan vise et landkort. Modellen er vandtæt efter IPx7-normen. Mere ved jeg ikke om denne model.

Mio

Er også et ret nyt mærke, som for tiden reklamerer voldsomt. Har vist 2 modeller, der kan vise landkort: Mio Cyclo 305 HC og 505 HC. Angives at være 'vandtæt' uden at det er specificeret nærmere hvad det betyder. Mio markedsføres meget på funktionen 'Overrask mig', der selv kan foreslå forskellige ruter. Jeg vil tro at brugerne en gang i mellem bliver mere end overraskede, når gps'en forsøger at lede dem ind på grusveje eller motortrafikveje – gps'en er nemlig ikke bedre end det landkort, der ligger i den.

Hvis der er nogen, der har erfaringer med Mio, så lad os høre, så vi kan få dem skrevet ind her.

Garmin

Er den store, gamle spiller på det internationale marked. I mange år har Garmin været stort set enerådende når det kom til gps'er, der egner sig til cykling. Det betyder at man på godt og ondt ved stort set hvad man får, når man køber en Garmin. Garmin er kendt for at lancere nye modeller inden de er testet færdigt – så hvis du køber en ny model, når den kommer på markedet, kan du være sikker på at den er fyldt med større eller mindre fejl. De værste fejl vil dog blive rettet i løbet af de første 3-6 måneder – dog kun hvis du selv husker at opdatere softwaren i gps'en. De mindste fejl bliver måske ikke rettet inden der kommer en ny model. Selve hardwaren er som regel ret robust og hvis der viser sig fejl har Garmin Danmark ry for at være meget large med at bytte til en ny enhed.

Garmins enheder er vandtætte efter IPx7 normen – det betyder, at de kan ligge på 1 meter vand i ½ time uden at tage skade. Hvad det egentligt betyder i forhold til den fugt, gps'en bliver udsat for på en cykeltur, er svært at vide, men jeg har haft 6-7 forskellige apparater fordelt på 4 forskellige Garmin-modeller, der har været udsat for ikke så lidt regn: PBP 2007 (hvor det regnede!), LEL 2009 (hvor en atlantisk storm drev ind over ruten og satte den under vand), SBS 2013 foruden et hav af kortere brevet'er, og jeg har aldrig haft problemer med fugt i gps'erne - i modsætning til mine cykelcomputere og baglygter, der helt rutinemæssigt drukner.

Garmin har to model-grupper, der egner sig til cykling: Edge-familien og 'Outdoor-serien'. De forskellige modeller er lige gode til at finde vej, de er nok lige robuste, de kan alt det grundlæggende

osv. Forskellen ligger i den fysiske størrelse og vægt, batteriet, skærmen og hvilke 'avancerede' funktioner de enkelte modeller har. Mere om det nedenfor.

Garmins brugervejledninger er mildest talt meget forsimplede og mangler beskrivelse af mange funktioner.

Garmin modeller

Edge-modellerne er lavet specifikt til cykling, især med henblik på træning og kortere ture/løb. De modeller, der er på markedet, som kan vise kort, er Edge 800, 810 og i løbet af efteråret de 'beskårne' Touring og Touring plus.

I 'Outdoor-serien' er det især Oregon, Dakota og Etrex, der er interessante da de øvrige modeller er (for) store rent fysisk. Modellerne kan ud over cykling også anvendes til vandreture og geocaching.

Nedenfor har jeg sammenlignet modellerne på nogle af de parametre, jeg synes er vigtigst.

Batteri

På mange lange brevet'er kan man ikke regne med at kunne oplade sin gps i en stikkontakt med mindre man kører med support. Det er derfor vigtigt, at tage stilling til hvordan man vil skaffe strøm til sin gps under fx PBP.

Oregon, Dakota og Etrex kører på AA-batterier. De skal helst køre på genopladelige NiMh-batterier. De kan godt køre på almindelige alkaline-batterier, men så er batterilevetiden meget kort – måske 5 timer i mod ca. 14 timer med genopladelige batterier. Men hvis man løber tør for strøm, kan man købe batterier de fleste steder.

Edge har et indbygget batteri med en levetid på ca. 15 timer (disse angivelser skal tages med et gran salt). Man kan købe en ekstra batteripakke, men man kan ikke klare sig med almindelige AA-batterier i en snæver vending.

Tidligere har jeg været fortalere for gps'er, der kørte på almindeligt batteri, men i de senere år er der kommet løsninger på banen, så man kan give en Edge strøm undervejs. Enten kan man oplade sin Edge fra en navdynamo eller man kan bruge en lille batteripakke, der kører på almindelige batterier. Det lader til at løsningerne er robuste nok til at kunne tåle en lang, våd rystetur på landevejene, så det er løsninger, der absolut er værd at kigge på.

Har man ikke navdynamo og kan man ikke komme til en stikkontakt i løbet af en længere brevet, kommer man nok ikke uden om at man skal have et mindre arsenal af opladelige batterier med. Jeg bruger nogle genopladelige batterier med 2400 MAh, der holder ca. 14 timer. Jeg har 4 batterier med pr. dag, brevet'en varer – så det er 16 batterier til PBP. Har man en taske, der bliver kørt frem, er det ikke noget stort problem, men kører man uden support, er det en betragtelig ekstra-vægt at slæbe med.

Højdemåler

Alle gps'er kan måle højden, men dem med barometerhøjdemåler er væsentligt mere præcise end de andre. I bund og grund er det vel ikke så vigtigt, at kunne måle højden, man kører i eller hvor mange højdemeter, man har kørt – det kan man nemt finde ud af på nettet, når man uploader sporet fra sin tur. Men jeg synes nu alligevel, at det er sjovt, så det er en funktionalitet, jeg gerne betaler en lille merpris for.

Edge har alle barometerhøjdemåler på nær den kommende Touring.

Puls, kadence og watt

Den del enheder kan læse data fra et pulsbælte og en kadencemåler. Det har den fordel, at du bagefter kan se puls, kadence, hastighed mv., hvis du uploader dit spor til nettet.

Det er kun visse Edge-modeller, der kan læse en watt-måler (og kun ANT+ -kompatible watt-målere). Så hvis det er din plan, at købe en watt-måler i fremtiden, så bør du overveje en Edge, der har muligheden.

Stigningsgrad og højdemeter

Alle de modeller, vi kigger på her, kan vise dine samlede højdemeter på en tur men det er kun Edge (nogle / alle?? Er der nogen, der ved det?), der kan vise stigningsgraden i procent. Det er vel ikke en meget vigtigt ting, at kunne vise, men det er da lidt sjovt at kunne sammenligne ens fornemmelse for bakken med de faktiske tal.

Landkort

Gps'ens vejvisning er ikke bedre end det landkort, der er i gps'en – og ingen landkort er perfekte! Alle Garmins modeller leveres med et 'basiskort' (jeg er i tvivl om det stadig gælder – er der nogen, der ved det??). Kortet kan ikke bruges til noget som helst fornuftigt uden at man tilføjer et andet landkort.

Man kan købe et Garmin landkort (hedder 'City Navigator'), der leveres på DVD, som download eller på et micro SD-datakort. DVD- og downloadversionen skal indlæses på en PC og derefter lægges ned på gps'en. Der skal købes en licens pr. gps. Micro SD-kortet lægges bare i gps'en og kan flyttes til en eventuel ny gps. Til gengæld risikerer man at få slettet data på micro SD-kortet, så husk at tage kopiere indholdet fra kortet til din PC eller et andet sted.

Man kan også bruge andre landkort – fx de gratis kort fra OpenStreetMap (OSM), der er baseret på indberetninger fra frivillige over hele verden. OSM-kortene har efterhånden fået en kvalitet og en dækning, så de er et reelt alternativ til Garmins kort. Jeg synes dog stadig at der er for mange 'hvide pletter' på OSM-kortene til at jeg vil forlade mig 100 % på dem – havde jeg brugt dem til PBP-ruten i 2011 ville jeg være blive vist forkert vej 3 eller 4 steder.

Softwarefejl

Alle Garmins modeller (og sikkert også andre fabrikanters modeller) bliver nu og da ramt af en fejl så de stopper midt i det hele. Løsningen er som regel at slukke for gps'en – evt. ved at tage batterierne ud – og tænde den igen.

Edge-modellerne har en særlig fejl, der berører randonneurer meget: Efter at gps'en har været tændt i ca. 450 km slukker den uden advarsel og vil ikke tænde igen. Det eneste der, så virker, er hard reset af enheden, hvorved man mister alt, hvad der er i den interne lagerplads. Fejlen har været kendt siden 2010 uden at Garmin har gjort noget ved det... Se fx dette indlæg (på engelsk): <https://forums.garmin.com/showthread.php?17002-Edge-800-shut-down-after-437km> eller læs Christian Rasmussens beretning fra LEL 2013: <http://www.audax-club.dk/content/lel-2013-christian-rasmussen>.

Man kan undgå problemet ved, at nulstille dataoptagelsen tilstrækkelig tit (før den slukker), altså dele aktiviteten op i mindre stykker. Hvis man ønsker at se det fulde spor fra brevet'en må man bagefter stykke stumperne sammen til ét.

Download af ruter og spor

Alle modellerne kan anvende ruter og spor, der er hentet fra nettet – fx fra gpsies.com eller Openrunner.com. Spor kan umiddelbart anvendes – de viser et spor på skærmen, man skal følge (Giver Edge anvisninger, når man skal dreje når man følger et spor???)

Vil man have anvisninger når man skal dreje (et bip i stedet for kvindestemmen, man kender fra bil-navigationen), skal man hente en 'rute'. Det er ikke helt så enkelt – mere om det senere.

Nogle / mange internetsider kan lægge sporet direkte ned på en Edge, hvis den er tilsluttet computeren, mens du for outdoor-modellerne er nødt til at hente en fil og selv lægge den ind på gps'en. Det er ikke svært, men måske lidt uoverskueligt de første gange man prøver.

Anbefaling

Jeg er ikke meget for at give en anbefaling af den ene eller den anden model, da der er mange personlige præferencer, der kan spille ind – og som nævnt kan alle de nævnte fungere i Audax-sammenhæng. Jeg har tidligere været negativt indstillet overfor Edge pga. det indbyggede batteri, men med de løsninger på eksterne batterier, der er kommet frem har jeg ikke længere noget forbehold overfor disse modeller.